

Een aanwinst voor golfspel en natuur

Een golfbaan met on-Nederlandse hoogteverschillen van twintig meter, die ook nog eens twee kanten op kan worden gespeeld

Op uitnodiging van Prograss en Barenbrug Holland BV namen zo'n zestig belangstellenden in oktober een kijkje op The Links Valley in Ermelo.

Velen waren oprecht verrast door de mooie aanblik en de positieve reacties waren dan ook niet van de lucht. De splinternieuwe 9-holes *reversible* golfbaan gaat naar verwachting in mei 2018 open.

Auteur: Sylvia de Witt

'Ik denk dat elke golfer hier wel een keer wil spelen'

Dat het weer op dinsdag 3 oktober wisselvallig zou worden, was al voorspeld. Onderweg naar Ermelo word ik getraakteerd op een paar fikse regenbuien, maar eenmaal aangekomen op de plaats van bestemming is het gelukkig droog en laat de zon zich weer zien. Ruim zestig relaties van Barenbrug en Prograss uit Nederland en België zijn aanwezig om The Links Valley te bezichtigen.

Een golfbaan met on-Nederlandse hoogteverschillen van twintig meter, die ook nog eens twee kanten op gespeeld kan worden, dat is toch wel héél bijzonder. Na een inleidend verhaal van de initiatiefnemers, architect Frank Pont van Infinite Variety Golf Design en Pierre Janssen van SBA Golf & Groen, worden we in drie groepen verdeeld om de baan op te gaan. Ik sluit me aan bij de groep die wordt rondgeleid door Frank Pont.

Pure zandgrond

De bouw van de golfbaan heeft lang op zich laten wachten, vertelt Frank Pont. In 2004 was hij al door de familie Waller benaderd om te helpen met het realiseren van een nieuwe golfbaan op hun landgoed de Ullerberg. In dit bos- en heidegebied met pure zandgrond was voor zandwinning veel zand weggehaald. Een enorme kuil was het gevolg en in 1978 kreeg die een functie als vuilstort, waardoor er een afvalberg ontstond. Deze werd na de sluiting in 2006 afgedekt met folie en een zandlaag van twee meter.

Het gebied rondom de berg vormt een soort vallei, vandaar de hoogteverschillen tot twintig meter. De toestemming voor de bouw van de baan duurde en duurde maar en de familie Waller besloot te stoppen met de verdere ontwikkeling ervan.

Pierre Janssen van SBA Golf & Groen beantwoordt een vraag van Mark Timmerman

In 2015 werd het project opgepakt door golf-professional Mike Woltering, zijn partner Rianet van der Ven en Wichert en Anita Rozendaal uit Kampen, en in maart van dit jaar kon er eindelijk een begin worden gemaakt met de aanleg van de golfbaan. Frank Pont haalde hiervoor de bekende shaper Conor Walsh naar Nederland. 'Hij zei dat dit het mooiste project was dat hij ooit had gedaan. Normaal moet je de toplaag opzij zetten en dan pas shapen. Hier kwam hij al meteen bij het eind-product, want tot en met de toplaag was de grond homogeen.'

Wauwmoment

We starten op de plek waar straks het clubhuis komt. De bouw van het clubhuis begint later dit jaar. Het krijgt een restaurant, kleedkamers, een shop, een vergaderruimte en een terras dat uitkijkt over de vallei. Ellen Kroes, clubmanager van de Gelpenberg, kijkt naar de green die beneden haar ligt. 'Wauw!' klinkt het spontaan uit haar mond. 'Wij hebben ook een heidebaan; daarom wilde ik hier eens gaan kijken. De hoogteverschillen zijn indrukwekkend; dat zie je niet zo veel in Nederland. Oké, op de Haagsche in een duinlandschap, maar hier had ik dit niet verwacht, vandaar dit 'wauwmoment'. Als ik deze green zie die hier zo mooi in de luwte ligt, denk ik: hoe zorgen ze straks dat de wind hier lekker overheen blaast, zodat ze hier geen schimmels krijgen? Dat is toch wel een uitdaging, begreep ik net van een greenkeeper.'

Niet overal fairwayberegening

We wandelen lekker door, genietend van het zonnetje, en komen aan op Tee 1. Dit terrein was eigenlijk te zanderig voor gras, vertelt Pierre Janssen, de algemeen directeur van SBA Golf & Groen 'Daarom is hier een compostlaag en grondverbetering op aangebracht. Ook is er overal fairwayberegening geïnstalleerd, maar niet op de afvalberg zelf.'

'Dat dit op deze locatie in Nederland nog kan, midden in een natuurgebied met reeën en zwijnen'

Als Lambert Veenstra van Veenstra Adviesburo Golfterreinen BV vraagt waarom niet, antwoordt Pierre Janssen dat dit niet was toegestaan. 'Er zijn wel voldoende aftakpunten waar we met haspels kunnen beregenen.'

Frank Pont en Mark Timmerman

Hoe dan ook, Lambert Veenstra vindt de baan schitterend: 'Zeker omdat het voor Nederland uniek is dat je zoiets kunt bouwen in zo'n gebied met grote hoogteverschillen. En dat alles met materialen die je hier kunt winnen. Ik vind het zeer verrassend en neem aan dat de rest ook zo mooi is.' Pierre Janssen haast zich te zeggen dat het dadelijk nog spectaculairder wordt. We gaan het zien.

Prachtige vergezichten

Ode Koedijk, hoofdgreenkeeper voor De Enk Groen & Golf op golfbaan Dirkshorn, vindt de baan echt een verrassing: 'De glooiingen, de randen, de dichtheid van de greens en de ondulaties die erin zitten. Er is nergens een stukje vlak, als ik dit zo bekijk. Het ziet er allemaal heel mooi uit, maar de tijd zal leren hoe de baan zich in de loop van de jaren houdt. En nu wij hier zo naar boven lopen, die vergezichten zijn toch prachtig? Ik denk dat elke golfer hier wel een keer wil spelen.'

Dat zou maar zo kunnen, want waar kun je op dezelfde plek op twee verschillende golfbanen spelen, en dat op één dag?

Frank Pont ziet genoeg mogelijkheden voor 'zijn' reversible golfbaan: 'Je zou hem 's ochtends de ene kant op kunnen spelen, dan ga je met zijn allen lunchen, en 's middags is alles omgezet en speel je de andere kant op. Je zou ook een shotgun kunnen doen; dat is nog makkelijker. Die speel je totdat je negen holes hebt gespeeld; dan draai je hem om.'

*Lambert Veenstra en Pierre Janssen***Krachtige wind en windstille tegelijk op één baan**

We hebben inmiddels het hoogste punt bereikt. Zo boven op de top zie ik dat we op gelijke hoogte staan met de dennentoppen die in de verte opdoemen. Ook waait het hier behoorlijk. Frank Pont vertelt dat hij zelf speelt op de Pan, hier niet ver vandaan. 'Een tijdje terug was het daar volkomen windstil, maar toen ik drie kwartier later hiernaartoe kwam, waaide het hier hard. Hierboven is bijna hetzelfde windklimaat als op banen in de duinen, zoals de Haagsche en de Kennemer; dat maakt het wel apart. Toen we net in de vallei liepen, was het voor je gevoel windstil, maar hier waait het inderdaad nogal. De breedte van de fairways en de moeilijkheidsgraad van de holes zijn hieraan aangepast. De holes hier zijn iets minder moeilijk gemaakt dan die in de vallei.'

Salamandersnelweg

Her en der op de berg staan paaltjes; deze geven aan waar de drainbuizen lopen. Ook waren er nog een paar honderd gasleidingen, die wat meer begraven zijn. Hierdoor moest de golfarchitect zijn ontwerp op sommige punten aanpassen. 'Dat was wel lastig. Daarnaast was er hier op de voormalige vuilstort een gedeelte geasfalteerd waar de vrachtwagens reden. De bovenkant van de berg was ook erg plat. Als je hier een jaar geleden had gestaan, had je waarschijnlijk gedacht: het is hier wel mooi, maar wat jammer dat het aan de bovenkant zo onnatuurlijk recht is. Het grappige is dat een klein

beetje ondulatie dat al heeft weggenomen. Aan de taluds mochten we helemaal niks doen. Sterker nog: het heeft heel veel moeite gekost om die begroeid te krijgen; we mochten daar niet plagen en we mochten er amper rijden. Er is een hele strook bos gekapt, dat mocht nog wel. Maar met de provincie zijn wel afspraken gemaakt over de verbinding tussen twee heidecorridors: de salamandersnelweg, die dwars over de golfbaan loopt.'

Echt genieten van de natuur

Frank Pont vindt het een enorm voorrecht dat de golfbaan op deze plek mocht worden gebouwd. Dat was echter alleen mogelijk omdat er ook veel voor de natuur is gedaan. 'Dit is een aanwinst voor het golfspel en ook voor de natuur.' Uiteraard telt Nederland al veel golfbanen, maar hij is van mening dat dit een heel aparte golfbaan zal worden. Niet alleen door de omkeerbaarheid in speltechnisch opzicht is hij leuk, maar ook vanuit natuuroogpunt. 'Je kunt hier echt genieten van de natuur. Je hoort de weg amper; soms komt er alleen een helikopter of militair vliegtuig over. Het is geen vlakke wandeling, maar ook geen wandeling waar je uitgeput van raakt. Het leuke is ook dat je nooit ver weg bent van het punt waar je bent begonnen. Als je er na vijf holes genoeg van hebt, kun je zo naar het clubhuis lopen.'

Over enkele jaren wilder en natuurlijker

Uiteraard is het hele terrein omheind tegen de wilde zwijnen. Maar in dit hekwerk zitten wel

poortjes en herten kunnen eroverheen springen. In principe zou je hier straks op de baan in het prettige gezelschap van een hert kunnen verkeren. Nu is er nog sprake van een 'cleane look', maar over enkele jaren zal het er hier veel wilder en natuurlijker uitzien.

'Kijk, wijst Frank Pont, 'nu staat er al behoorlijk veel hei, maar al die randen die nog wat bruinig zijn, zullen dan zijn bedekt met heide en roodzwenk. Heide groeit exponentieel; dat betekent dat er volgend jaar al twee keer zoveel van is. Maar het gras op de fairways en de greens zal dan iets korter zijn gemaaid.'

Aanleg en beregening gingen samen op

Irrigatiespecialist Gerard Schoot-Uiterkamp van het bedrijf Jean Heijbroek, dat de beregening leverde, vindt The Links Valley in dit stadium al een fantastische baan. 'Allereerst al de plek. Het gras ligt er mooi bij. Het heeft wel veel geregend, maar er was al beregening voor de momenten dat het niet regende en de baan water nodig had; dat zie je niet zo vaak. Toen er gezaaid werd, was de beregening al klaar en zo hoort het eigenlijk ook. Nu konden de droge periodes makkelijk worden opgevangen, met dit resultaat. Het is een schitterende baan, precies wat ik Lambert Veenstra al hoorde zeggen: dat dit in Nederland nog kan, op deze locatie, midden in een natuurgebied met reeën en zwijnen!'

Ellen Kroes, clubmanager van de Gelpenberg

Ricardo Bleumer van Barenbrug

Gerard Schoot-Uiterkamp van Jean Heijbroek

Hydroseeding

SBA Golf & Groen heeft The Links Valley aangelegd en zal de baan ook onderhouden. Directeur Pierre Janssen vertelt dat er eerst wat problemen waren met erosie, maar die zijn opgelost met hydroseeding. 'Andere problemen waren de salamanders die ontdekt waren en de gasbuizen op de afvalberg, maar voor de rest was het een heel mooi project

om uit te voeren. De bunkers zijn uniek voor Nederland; daar hebben we een bunkermat toegepast met materiaal uit Engeland.' Janssen heeft nog nooit zo'n snelle opkomst van roodzwenk gezien als bij het hier ingezaaide nieuwe graszaad van Barenbrug Holland BV. 'We hadden de greens op traditionele wijze ingezaaid met roodzwenk, met een strooikas op drie centimeter

diepte. Een week later wilden we de hydroseeding toepassen voor het verzegelen, maar het roodzwenk stond er al op. We vroegen ons af of het roodzwenk wel zou houden met de hydroseeding, maar het heeft goed uitgekapt.'

Graszaad met coating Yellow Jacket Water Manager

Om mij heen hoor ik vooral positieve geluiden over de kwaliteit van het gras. Het is toch een uitdaging om goed gras te krijgen op zo'n zanderig terrein. The Links Valley is de eerste golfbaan in Nederland die is ingezaaid met graszaad met de coating Yellow Jacket Water Manager, dat door Barenbrug Holland BV is ontwikkeld samen met Aquatrols, een Amerikaans bedrijf dat veel doet in wetting agents, zoals het veelgebruikte Revolution. 'Met deze technologie wordt de waterhoeveelheid rondom het zaadje en de grond rondom het jonge plantje gemanaged', verduidelijkt accountmanager Ricardo Bleumer van Barenbrug Holland BV. 'Als je gaat beregenen of als het regent, wordt de Water Manager verdeeld in de grond, waardoor er voldoende water beschikbaar is voor de ontwikkeling van het plantje.'

Geen abiotische stress

Het gras is eind juli ingezaaid en het staat er in korte tijd prachtig bij. Volgens Ricardo Bleumer garandeert Yellow Jacket Water Manager ook een goede opkomst. 'Wanneer de bodem droog is, zorgt de watermanager voor voldoende vocht

rondom het zaadje, zodat het goed kan kiemen. Als het nat is, blijft het water normaal in de top laag zitten, maar nu zorgt de watermanager ervoor dat het goed infiltreert in de grond. Hierdoor heeft de plant geen abiotische stress.'

The Links Valley is hiermee helemaal nieuw ingezaaid, maar ook bestaande golfbanen kunnen dit gebruiken. Barenbrug heeft een mengsel met Yellow Jacket Water Manager ontwikkeld dat kan worden doorgezaaid. 'Voor het nieuw inzaaien van bestaande tees, fairways en greens wordt vaak het Fescue Overseeding-mengsel gebruikt.'

Perfect voor dichtbevolkte gebieden

The Links Valley heeft niet alleen met dit graszaad de primeur, maar ook is het de eerste reversible course in Europa. Het idee is oorspronkelijk van de Engelse architect Tom Simpson, die nogal wat adellijke lieden in zijn klantenkring had. Zij hadden veel grond waarop ze vier holes wilden laten aanleggen, waarop Simpson het idee opperde om hem dan twee kanten op te laten spelen. Dit denkbeeld kreeg Frank Pont alweer tien jaar geleden onder ogen in een appendix in Simpsons boek. Hij vond het geniaal en ziet de omkeerbare 9 holesbanen als een perfecte oplossing voor dichtbevolkte gebieden, omdat zo de ruimte op een klein terrein heel effectief wordt gebruikt. Hij wist al dat op deze plek nooit een 18 holesbaan kon worden aangelegd.

Mark Timmerman van Prograss

'Het was überhaupt een wonder dat we hier zoiets konden aanleggen. Maar we hebben nu negen holes en als je die twee kanten op kunt spelen, heb je er toch achttien. Het wordt spannend: wat vinden de mensen ervan? Vinden ze het een gimmick of voegt het waarde toe?'

North en South

Er ligt nu een baan met tien greens, één putting green, zesenvertig tees, negen fairways en twaalf bunkers. De twee lussen zijn qua lengte redelijk hetzelfde (par 35 3050 meter), maar verschillen erg wat betreft karakter en holes. De route met de klok mee heet South (blauw); North (rood) is de naam van de route waarbij je naar dezelfde greens speelt, maar een rondje tegen de klok in over de baan maakt. Het zou kunnen dat de spelers een lichte voorkeur hebben voor één bepaalde kant; Frank Pont denkt echter dat het een combinatie zal zijn. 'Het hangt ook af van wat mensen leuk vinden. Op iedere baan hebben we verschillende typen holes; de ene is wat avontuurlijker, de andere is wat vriendelijker. Iedereen heeft een andere smaak.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Greenkeeper.nl/artikel.asp?id=9-7141

Ode Koedijk, hoofdgreenkeeper bij De Enk Groen & Golf